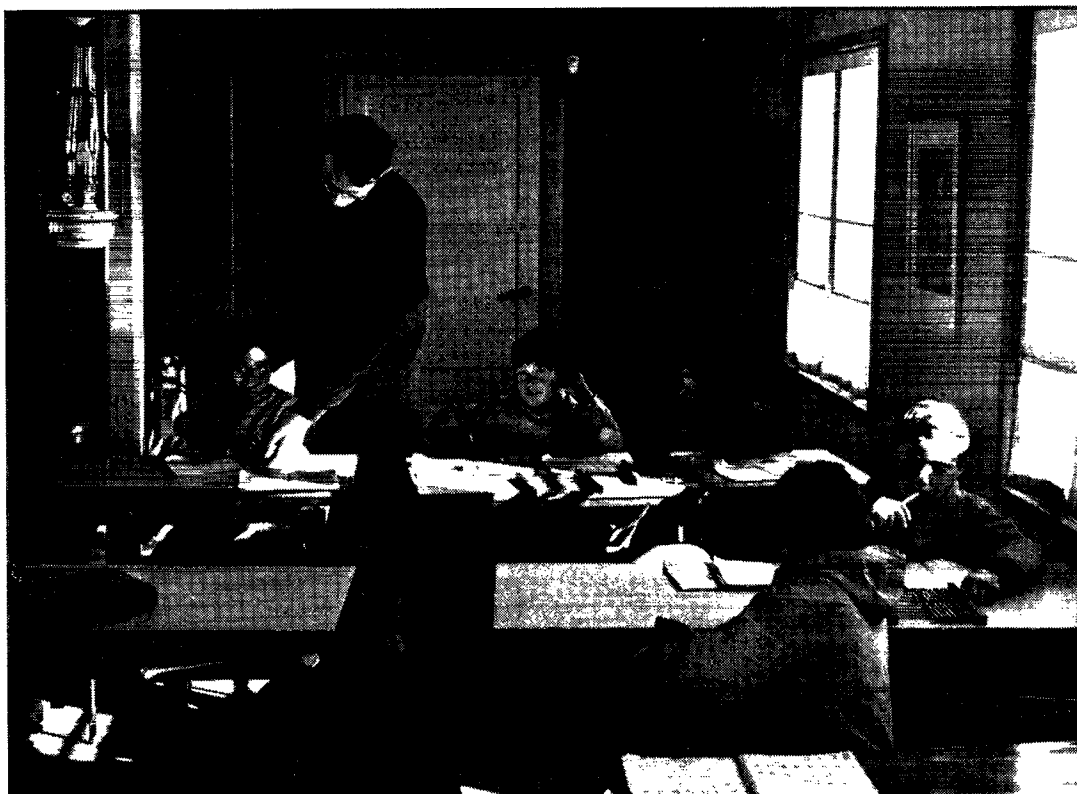

Den danske bygdelærer imellem sine grønlandske elever.

Fot.: Chr. Frederiksen (1964).

landske samfund inden for erhvervsliv og institutioner, som i dag domineres af danskere. Det er hensigten at få klarlagt hvilke mennesketyper blandt de udsendte, der kan trives i Grønland og ønsker at forblive i landet i længere tid, at undersøge de udsendtes mere eller mindre gennemtænkte grunde til at rejse til Grønland og få blotlagt lærernes pædagogiske vanskeligheder og trivselsproblemer i og uden for skolen.

Kun 4 pct. af de udsendte lærere er særdeles godt tilfreds med deres pædagogiske resultater i skolen, de givne omstændigheder taget i betragtning, 43 pct. er godt tilfreds, 45 pct. er nogenlunde

tilfreds og 8 pct. er ikke tilfreds. Med hensyn til mulighederne for at magte de problemer, adfærdsvanskelige elever forårsager, er 5 pct. særdeles godt tilfreds, 19 pct. er godt tilfreds, 36 pct. er nogenlunde tilfreds og 40 pct. er ikke tilfreds. Endvidere er 12 pct. særdeles godt tilfreds med deres kendskab til de grønlandske elevers sociale baggrund og indsigt i baggrunden for elevernes adfærd, 27 pct. er godt tilfreds, 30 pct. er nogenlunde tilfreds og 31 pct. er ikke tilfreds. Der foreligger altså et udbredt ønske blandt lærerne om at forbedre deres indsats i skolen bl. a. gennem et forøget kendskab til elevernes baggrund.

Størsteparten af lærerne noterer direkte på spørgeskemaerne, at danske lærere i særlig grad mangler kendskab til elevernes kulturelle baggrund og specielt mangler uddannelse i det grønlandske sprog, og lærerne tilkendegiver, at dette kendskab og denne uddannelse bør bibringes både i Danmark og i Grønland.

Næsten en femtedel af de danske lærere foretrækker at rådføre sig med grønlandske lærere for at få bedre forståelse for de grønlandske elevers adfærd, og knap tre fjerdedele foretrækker at rådføre sig med både grønlandske og danske lærere. Det må derfor være nærliggende at lade de grønlandske lærere undervise deres danske kolleger i grønlandsk kultur og mentalitet, hvilket også kan bevirke, at de grønlandske lærere får hævet deres status på skolerne i forhold til de danske lærere, som for størsteparten har en bedre uddannelse end deres grønlandske kolleger. Dette kan medføre, at konflikterne på skolerne formindskes. Det bør også overvejes at lade nye skoler blive så tilpas små og lade de eksisterende skoler opdele i mindre enheder, så lærerkollegiet på en skole kommer til at bestå af så få personer, at disse får mulighed for og kommer til at finde det naturligt at drøfte pædagogiske problemer i fællesskab under opholdet på lærerværelset.

De danske lærere ønsker foruden at bibringe eleverne almindelige kundskaber i høj grad også at fremme andre pædagogiske mål, idet godt en fjerdedel ved deres egen optræden i og uden for skolen i et og alt ønsker at give eleverne et godt eksempel, og tre femtedele ønsker at gøre det i modereret grad. Lærerne

føler sig i nogen grad ladet i stikken hvad angår den opdragelsesmæssige del af deres arbejde, idet en trediedel i ringe grad eller slet ikke føler, at deres kolleger forventer, at de bibringer eleverne normer for opførsel og lignende. Endvidere oplever godt to femtedele af lærerne i ringe grad eller slet ikke et sådant krav fra skolernes forældre, og godt halvdelen af lærerne føler sig kun i ringe grad eller føler slet ikke et sådant krav rettet imod sig fra det grønlandske samfund som helhed. Dette må yderligere bestyrke formodningen om det hensigtsmæssige i at lade de danske lærere få undervisning i grønlandsk kultur og mentalitet, således at lærerne får forøget kendskab til det hjemmemiljø, eleverne hver dag vender tilbage til efter timerne i skolen.

De danske lærere har med hensyn til at lære grønlandsk sprog stor gavn af samværet med eleverne. Det viser sig således, at 60 pct. af lærerne i moderat eller høj grad har fået forbedret deres kendskab til det grønlandske sprog gennem kontakten med eleverne. Dette har dog ikke medført, at lærerne i større udstrækning taler grønlandsk, idet 38 pct. sjældent eller aldrig formulerer sig på grønlandsk, og 27 pct. blot formulerer sig på grønlandsk et par gange om dagen. Det er almindeligt bekendt, at mange grønlandske elevers ordforråd er noget begrænset, og at mange blot lærer de danske udtryk, men ikke de grønlandske for en del begreber og fænomener. Det synes nærliggende at lade grønlandske elever og danske lærere i fællesskab udvide deres kendskab til de grønlandske og danske betegnelser for begreber og

fænomener, og denne fremgangsmåde kan forøge de grønlandske elevers initiativ, give dem større selvtillid og hæve deres aspirations- og præstationsniveau.

Den hurtige forandring af det grønlandske samfund gør det nødvendigt at tage mange andre utraditionelle pædagogiske metoder i brug i den grønlandske skole. Forandringshastigheden kan f. eks. illustreres ved ændringerne i erhvervsstrukturen. I tiåret fra 1960 til 1970 faldt den relative andel af de erhvervsmæssigt beskæftigede inden for de primære erhverv, fiskeri, fangst, fåreavl og minedrift m. v., fra ca. fire femtedele til ca. to femtedele af samtlige, og samtidig forøgedes den relative andel af de beskæftigede inden for erhvervene administration, handel og service m. v., således at denne andel i 1970 udgjorde omtrent halvdelen af samtlige beskæftigede.⁵ Tilsvarende forandringer har i de fleste andre lande strakt sig over i det mindste fem årtier.

Denne forandring af erhvervsstrukturen er imidlertid i nogen grad kunstigt skabt, og der er ikke en naturlig økonomisk baggrund for at opretholde dette høje, generelle serviceniveau. Den relative andel af de beskæftigede inden for fremstillingsvirksomhed udgjorde i 1970 således kun ca. 13 pct. Industrien er næsten udelukkende fiskeindustri, hvilket vist er forårsaget af Mogens Boserups vurdering af mulighederne for opbygningen af en mere alsidig erhvervsstruktur i bogen „Økonomisk politik i Grønland“,⁶ i hvilken der ikke foretages en egentlig analyse af mulighederne, men blot fremføres nogle argumenter. En grundig, systematisk gennemgang af mu-

lighederne for at etablere andre former for fremstillingsvirksomhed i Grønland synes at være en presserende opgave, og dette bestyrkes yderligere af, at forslaget om indførelse af en regional fond inden for EF formentlig snart vil blive vedtaget, hvorved der vil blive behov for omhyggeligt udarbejdede forslag vedrørende anvendelsen af regionalfondens midler i Grønland. Man kan let risikere, at pengene bliver givet ud en smule hovedkulds til f. eks. én stor industrivirksomhed på grund af det store behov for nye arbejdspladser.

Af anden samfundsforskning er der vist for øjeblikket kun planer om en undersøgelse af de sociale, kulturelle og økonomiske virkninger af etableringen af bly- og zinkminen i Marmorilik. Baggrunden for undersøgelsen er ifølge „Grønland 1973“,⁷ at det drejer sig om indførelsen af en ny form for erhvervsvirksomhed i Grønland. Forhåbentlig benytter man ved undersøgelsens tilrettelæggelse de hidtil indvundne erfaringer med hensyn til forskellige kategorier af udsendtes varierende grad af kontakt med det grønlandske samfund og søger forhåbentlig at opnå resultater, ud fra hvilke man kan slutte sig til konsekvenserne af enhver form for kontakt mellem grønlændere og udsendte.

Grønland er et udviklingsområde inden for det danske rige, men ved udarbejdelsen af principperne for bistanden fra den danske stat til Grønland kan man udmærket benytte et forslag udarbejdet af et af den danske regering nedsat udvalg til behandling af Danmarks samarbejde med udviklingslandene.⁸ Udvalget erkendte, at enhver

bistandsaktivitet udover den i snæver forstand tilsigtede virkning f. eks. en faglig/økonomisk ændring altid vil føre til forandringer i sociale og kulturelle forhold i modtagerlandet, hvorfor udvalget foreslog, at man gennem bistanden og dens administration må lægge op til, at modtagerlandet – både de politiske myndigheder og de grupper i modtagerlandet, som berøres af bistanden – gør sig klart, hvilke mulige „sidevirkninger“ bistanden kan få, og tager stilling til bistandens virkninger på alle områder. Endvidere anbefalede udvalget, at man som en del af bistanden, om det er ønsket og muligt, også stiller den

viden og sagkundskab, som kan bidrage til at belyse en bistands mulige sociale og kulturelle konsekvenser, til rådighed for modtagerlandet. Lignende forslag vedrørende udviklingshjælpen til Grønland er blevet fremsat mange gange i tidens løb, men desværre har de heraf affødte foranstaltninger kun i ringe grad svaret til forslagsstillernes intentioner, og resultatet heraf er velkendt, nemlig de alvorlige sociale og økonomiske problemer i dagens Grønland. Der kan vist kun drages én konklusion af dette, nemlig nødvendigheden af en gennemgribende omlægning af Grønlandspolitikken.

Referencer:

1. Grønlandsk boligbyggeri i 70'erne – et debatoplæg, GTO 1972.
2. Koordineringsgruppen for udvikling af det grønlandske byggeri, Grønlandsrådets dokument nr. 20 1974.
3. Byrde- og opgavefordeling i Grønland, Ministeriet for Grønland 1973.
4. Udkast, Koncession til efterforskning og udnyttelse af olie, Ministeriet for Grønland 1974.
5. Foreløbig opgørelse over befolkningens fordeling på erhverv og fag ved folketællingen i Grønland den 31. december 1970, Ministeriet for Grønland 1973.
6. Mogens Boserup, Økonomisk politik i Grønland, udgivet ved foranstaltning af Grønlandsudvalget af 1960, København 1963.
7. Grønland 1973, Årsberetning, Ministeriet for Grønland 1974.
8. Betænkning om Danmarks samarbejde med udviklingslandene, betænkning nr. 565, København 1970.